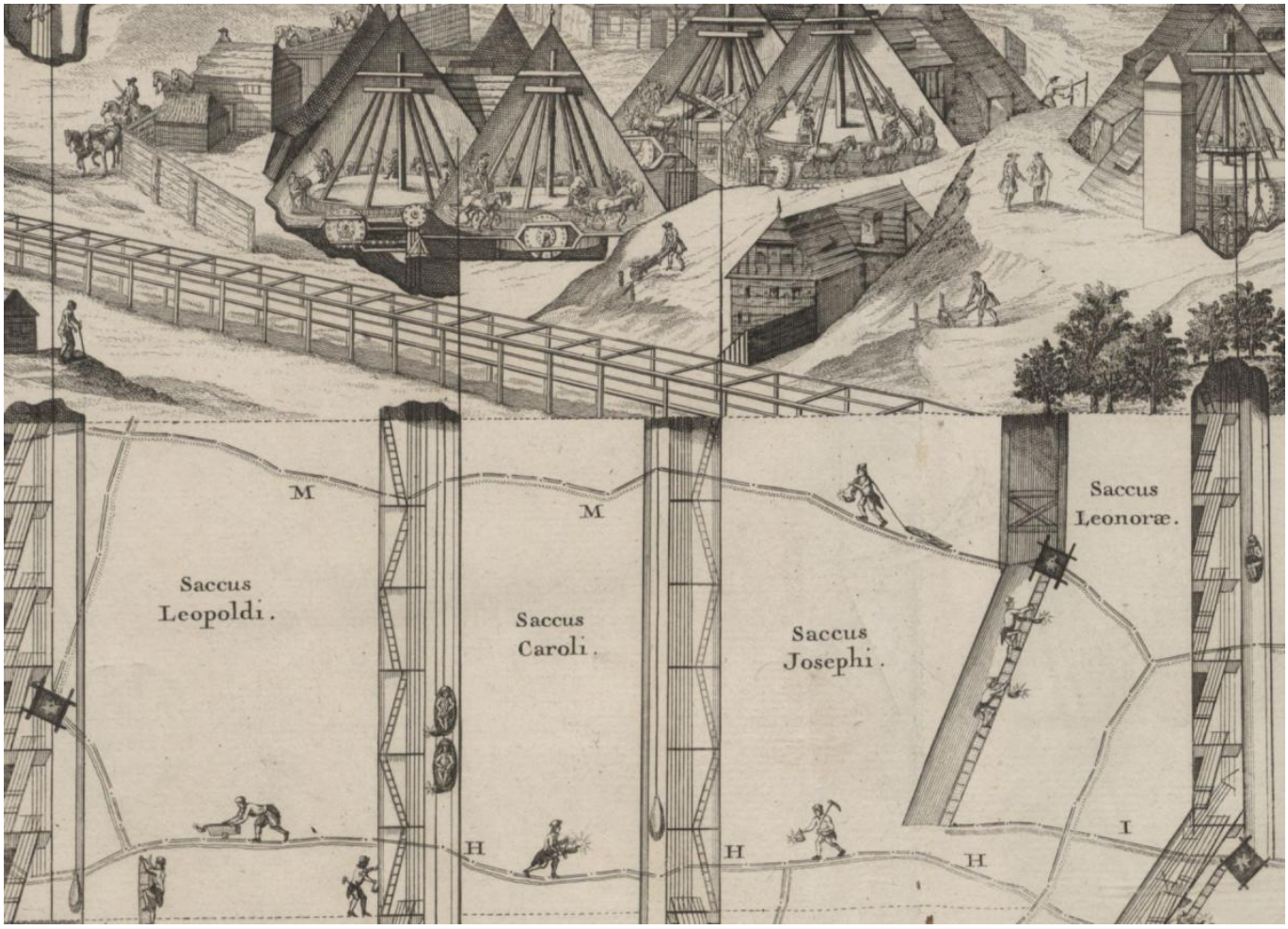
Alsó-magyarországi bányavárosok

[1]

Selmecbánya látképe [2] (részlet), Luigi Ferdinando Marsigli, Den Haag, 1741. (OSZK Térképtár, TA 277:2 A-6)

Az alsó-magyarországi bányavárosok – Körmöcbánya, Besztercebánya, Selmecbánya, Újbánya, Bakabánya, Libetbánya, Bélabánya és Breznóbánya – között a 15. századra szoros együttműködés alakult ki. Körmöcbányai központtal létrejött szövetségük egészen 1863-ig fennállt. Kapcsolatuk alapját a földrajzi közelségen túl lakosaik hasonló jogi állása, a kereskedelem, a háborúk során közös fellépésük és Luxemburgi Zsigmond korától a királynéi fennhatóság képezte.

Körmöcbánya az aranybányászat legjelentősebb magyarországi központja volt már az Anjou-korban. I. Károly Kuttenbergből hívott német bányászokat, akiket 1328-ban széles körű városi kiváltságokkal

erősített meg.

Selmecbányát az ezüstbányászat legkorábbi központjaként említik a 13. századi források. Virágkorát a 15. századtól a 18. századig élte, amikorra az ország harmadik legnagyobb városának számított Pozsony és Debrecen után. A világon először, 1627-ben itt alkalmaztak puskaport a bányászatban és itt jött létre 1770-re a világ első bányászati akadémiája is.

Mit látunk a látképen?

„Ami magát Selmecbányát illeti: ezt a várost roppant magas hegyek ölelik körbe; szabálytalan fekvésével hol a völgyeket foglalja el, hol pedig óvatosan felkúszik a hegyek lábaira; szerényebb méretű város ez, lakosainak számát tekintve elég nagy ahhoz, hogy kiszolgálja az itt található bányákat. Ezek főképp ezüstben gazdagok, és nem megvetendő jövedelmet biztosítanak tulajdonosaiknak és mindenekelőtt magának a császárnak.” – Jacobus Tollius [3]

Természetes gőzfürdő Selmecbányán

„Az üveghuták egy magyar mérföldre (kb. 8 km) vagy hét angol mérföldre vannak Selmecbányától. […] Ez a hely igen látogatott természetes meleg fürdői miatt, amelyek közül öt fedett, […] és ezek nagyon kényelmes módon érhetők el. A források vize kristálytiszta, a lerakódás színe piros és zöld, a víz alatti fákat és ülőkéket kőszerű réteg borítja, a vízbe helyezett ezüstpénz is ilyen bevonatot kap. Ezek közt a leginkább figyelemre méltó az izzasztónak nevezett fürdő. Ennek a forrásai vízesésként táplálják a medencét, amelynek egyik oldalán barlang található, és a víz melegétől természetes gőzfürdőt képeznek. Ebben a barlangban ülőkék helyezkednek el két különböző magasságban, és így más hőmérsékleten, amelyek közül a fürdőző a neki megfelelőt választhatja. A barlang falait és a medence széleit a vízből kicsapódó anyag piros, fehér és zöld színnel vonta be kellemes látványt nyújtva.” – Edward Browne [4] (ford.: Túri Klaudia)

Bányában a kígyóevővel

„Amikor a fürdőben tartózkodtam, sokan voltak ott, férfiak és nők vegyesen. Egy férfi a többieket szórakoztatni felmászott a tetőre, majd leugrott a medencébe, és hosszabb ideig az ülőkékbe kapaszkodva a víz fenekén maradt. Ezután a medence befolyóján keresztül egy kígyó jelent meg a vízben a hölgyek nagy riadalmára. Ugyanez a férfi, aki az előbb ugrott, rövid időn belül elkapta a kígyót, fejét a szájába vette és leharapta. Viselkedése felkeltette az érdeklődésemet és követtem a gőzfürdőként működő barlangba, ahol megtudtam tőle, hogy a bányák alkalmazottja. Kérdésemre, hogy látott-e természetes tiszta, felhasználható vitriolkristályt a bányákban, azt felelte, hogy sok helyen előfordul, de a legnagyobb mennyiségben egy földomlás miatt elhagyott bányában, Selmecbányához közel lehet találni. Két-három napon belül Selmecbányán két társával együtt felkeresett, hoztak magukkal bányászlámpát és egyéb felszerelést, majd együtt leereszkedtünk a bányába, ahol megelégedésemre nagy mennyiségű kristályt találtunk. Itt a vitriolkristályok a járatok alján, falain és a tartóoszlopokon jelentkeznek, nem pedig jégcsapként lógva a boltozaton, amint azt más helyeken láttam.” – Edward Browne [4] (ford.: Túri Klaudia)

KAPCSOLÓDÓ TARTALMAK

A kiállítás leírása [5]

A Lázár-térképet bemutató honlap [6]

Pozsony [7]

Eger [8]

Komárom és Visegrád [9]

Buda [10]

Pest [11]
2022/11/16 - 15:28

Forrás webcím: https://oszk.hu/oldal/europa-ege-alatt-also-magyarorszagi-banyavarosok

Hivatkozások:
[1] https://oszk.hu/sites/default/files/Banyavarosok_TA_0277.2_A-06_reszlet.jpg
[2] https://nektar.oszk.hu/hu/manifestation/1078626
[3] https://oszk.hu/kiallitasok/europa-ege-alatt-kiallitas#Jacobus
[4] https://nektar.oszk.hu/hu/manifestation/3612326
[5] https://oszk.hu/kiallitasok/europa-ege-alatt-kiallitas
[6] https://lazarterkep.oszk.hu/
[7] https://oszk.hu/oldal/europa-ege-alatt-pozsony
[8] https://oszk.hu/oldal/europa-ege-alatt-eger
[9] https://oszk.hu/oldal/europa-ege-alatt-komarom
[10] https://oszk.hu/oldal/europa-ege-alatt-buda
[11] https://oszk.hu/oldal/europa-ege-alatt-pest